

Mārtindienā atver trīs LU rektoriem – M. Zīlēm, M. Bīmanim un M. Prīmanim – veltītas grāmatas

IK IK INFORMĀCIJA

Svinot Latvijas Universitātes (LU) dibināšanas 95. gadskārtu, 10. novembrī bibliotēkā Kalpaka bulvārī 4 notika trīs LU rektoriem veltītu grāmatu atvēršanas svētki. Mārtindienā godināja LU vēsturē nozīmīgus Mārtiņus – rektorus Mārtiņu Zili, Mārtiņu Bimani un Mārtiņu Prīmani.

Grāmatu atvēršanas svētkos tika prezentēts LU Bibliotēkas pētnieciskā darba rezultāts – grāmatu sērijas „Latvijas Universitātes rektori” noslēdzošie izdevumi, kuros apkopots un pētīts LU un Latvijas valsts vēsturiskais mantojums. Izdevumi „Profesors Mārtiņš Zile”, „Profesors Mārtiņš Bīmanis” un „Profesors Mārtiņš Prīmanis” sniegs ieskatu izcilu pētnieku, profesoru, rektoru dzīvē un radošajā darbībā.

Biobibliogrāfijā „Profesors Mārtiņš Zile” profesora dzives un darba mūžs atklājas vairākās dimensijās. Profesors M. Zile bija LU rektors 1927.–1929. gadā, vairākus gadus bijis Iekšķīgo slimību fakultātes klinikas direktors un sabiedrisko organizāciju vadītājs. Ar saviem priekšlasījumiem un referātiem

FOTO: Andris Bērziņš

Mārtindienā godināja LU vēsturē nozīmīgus Mārtiņus – rektorus Mārtiņu Zili, Mārtiņu Bimani un Mārtiņu Prīmani, atverot katram veltītu biobibliogrāfiju.

1925.–1940. gadā profesors M. Zile ieguva plašu rezonansu medicīnās ideju attīstības jomā. Viņa noplēni ir arī trīs medicīniskās sintēzes kongresu sasaukšana Marienbādē Čehoslovākijā (tagad Mariānske Lāzne Čehija). Par M. Ziles interās medicīnas filozofiskās skolas turpinātājiem ir uzskatāmi profesori Kristaps Rudzītis un Ilmārs Lazovskis. Savas dzīves laikā profesors publicējis astoņas monogrāfijas un vairāk nekā 60 rakstus.

Biobibliogrāfijā „Profesors Mārtiņš Bīmanis” sniegs ieskats izcilā

zinātnieka un būvinženiera personībā, īaujot novērtēt viņa ieguldījumu LU un zinātniskās domas veidošanā. Profesors M. Bīmanis bija viens no izcilākajiem Latvijas inženieriem un LU rektors 1931.–1933. gadā. Vadījis Inženierzinātņu fakultāti, bijis prorektors saimniecības lietās un darbojies dažādās valstiskās un nevalstiskās organizācijās. Profesora zinātniskā darbība bija veltīta sanitārās inženierijas jomai – inovativiem Latvijas pilsētu centralizētās ūdensapgādes, kanalizācijas sistēmu un noteikūdeņu

atfāršanas iekārtu risinājumiem. M. Bīmanis pirmais izvirzīja domu par inženierzinātņu aspektiem un aizsāka diskusiju par inženieru profesionālās etikas principiem. Viņa darbības laikā 1931. gadā tika veikta LU pārbūve, paredzot vien garderobes izbūvēt zāli sanāksmēm – Lielo aulu, ko realizēja vien 1935. gadā. Profesors ir piecu mācību grāmatu un vairāk nekā 130 rakstu autors.

Biobibliogrāfijā „Profesors Mārtiņš Prīmanis” atklāts M. Prīmaņa devums LU attīstībā un ķīmijas zinātnē. M. Prīmanis bija LU rektors divas reizes: 1937.–1940. gadā un 1941.–1944. gadā. Viņa vadībā 1938. gada 1. jūlijā atvēra LU Romas katoļu teoloģijas fakultāti un nodibināja Jelgavas Lauksaimniecības akadēmiju, šā paša gada 15. novembrī – LU Studiju fondu. Pirms tam profesors M. Prīmanis ieņēmis ķīmijas fakultātes sekretāra un dekāna amatus. Viņš bija eruditis ķīmijas tehnologs ar plašām zināšanām, sarakstījis vairākus zinātniskus darbus, ievērojamākais no tiem ir doktora disertācija „Pētījumi par Kurzemes Meldzeres rajona brūnoglēm”. Pēc M. Prīmaņa projektiem celtas vairākas slapekļskā-

bes fabrikas. Par noplēniem M. Prīmanis apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa II un III šķiru, Franču Akademijas Palmas Zara ordeni, Svētā Krēslā Sv. Silvestra II šķiras ordeni.

LU rektori ir nozīmīgas personības Latvijas vēsturē, tāpēc grāmatu sērijas „Latvijas Universitātes rektori” izdevumos ietverts ne tikai rektoru dzīves gājums, zinātniskā un akadēmiskā darbība, bet arī unikāli pirmpublicējumi, rektoru personiskie dokumenti, manuskripti, fotogrāfijas. Grāmatu sērijas izdošanā ieguldīts apjomīgs pētnieciskais darbs, tādējādi saglabājot LU vēsturisko mantojumu arī nākamajām paaudzēm. Pēdējās trīs sērijas grāmatas ir veltītas LU rektoriem 1927.–1944. gada darbības posmā. LU Bibliotēka šajā sērijā jau ir sagatavojuši un publicējusi izdevumus, kas ir veltīti LU rektoriem Ernestam Felsbergam, Jānim Rubertam, Augustam Tentelim, Jūlijam Auškāpam.

Lai iepazītos ar LU rektoru dzīvi, zinātnisko un sabiedrisko darbību, Bibliotēka ir izveidojusi arī digitālo kolekciju „LU rektori”: <http://www.biblioteka.lu.lv/par-biblioteku/izstades/virtualas-izstades/rektori/>.